

Direktoratet for
samfunnssikkerhet
og beredskap

TEMA

VEIVISER TIL TEMAVEILEDNINGENE

(forskrift om håndtering av farlig stoff)

Utgitt av: Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) 2012

ISBN: 978-82-7768-288-4

Grafisk produksjon: Erik Tanche Nilssen AS, Skien

VEIVISER TIL TEMAVEILEDNINGENE

(forskrift om håndtering av farlig stoff)

INNHold

INNLEDNING	4
OPPBYGGING AV DEN ENKELTE TEMAVEILEDNING	5
OVERSIKT OVER TEMAVEILEDNINGENE	6
Bakgrunn.....	6
Oversikt	6
TEMAVEILEDNING OM TILVIRKNING OG BEHANDLING AV FARLIG STOFF	
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 - PROSESSANLEGG	7
Henvisning til andre temaveiledninger	7
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 - BIOGASSANLEGG	8
Henvisning til andre temaveiledninger	8
TEMAVEILEDNING OM OPPBEVARING AV FARLIG STOFF	
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 - TANKANLEGG – ATMOSFÆRISKE TANKER	9
Henvisning til andre temaveiledninger	9
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 - TANKANLEGG – LPG OG LNG	10
Henvisning til andre temaveiledninger	10
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 3 - OPPBEVARING AV BRANNFARLIG STOFF I TRANSPORT- OG BRUKEREMBALLASJE (STYKKGODS).....	11
Henvisning til andre temaveiledninger	11
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 4 - TANKANLEGG – KLOOR, SVOVELDIOKSID OG AMMONIAKK	12
Henvisning til andre temaveiledninger	12
TEMAVEILEDNING OM OMTAPPING AV FARLIG STOFF	
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 - DRIVSTOFFANLEGG	13
Henvisning til andre temaveiledninger	13
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 - FYLLEANLEGG FOR PROPANFLASKER	14
Henvisning til andre temaveiledninger	14
TEMAVEILEDNING OM TRANSPORT OG DISTRIBUSJON AV PETROLEUM I RØRLEDNING OVER LAND	
VIRKEOMRÅDE	15
Henvisning til andre temaveiledninger	15
TEMAVEILEDNING OM BRUK AV FARLIG STOFF – DEL 1	
VIRKEOMRÅDE	16
Henvisning til andre temaveiledninger	16
TEMAVEILEDNING OM BRUK AV FARLIG STOFF – DEL 2	
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 - KULDE- OG VARMEPUMPEANLEGG	17
Henvisning til andre temaveiledninger	17
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 - KJELANLEGG FOR DAMP- OG HETVANNSYSTEMER	18
Henvisning til andre temaveiledninger	18
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 3 - TRYKKLUFTANLEGG	19
Henvisning til andre temaveiledninger	19
VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 4 - DIVERSE FORBRUKSANLEGG	20
Henvisning til andre temaveiledninger	20
TEMAVEILEDNING OM INNHENTING AV SAMTYKKE	
VIRKEOMRÅDE	21

INNLEDNING

Temaveiledningene er utarbeidet av Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Noe av innholdet er utarbeidet i samarbeid med andre faginstanser og bransjen. Det har vært foretatt en begrenset høring.

Temaveiledningene utdyper og forklarer forskrift om håndtering av brannfarlig, reaksjonsfarlig og trykksatt stoff samt utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen (forskrift om håndtering av farlig stoff).

Hensikten med temaveiledningene er først og fremst å foreslå tekniske løsninger, samt gi anvisninger på hvordan forskrift om håndtering av farlig stoff kan tilfredsstilles når det gjelder krav til prosjektering, konstruksjon, produksjon, omsetning, installasjon, drift, endring, reparasjon, vedlikehold og kontroll av anlegg og utstyr som dekkes av forskriften. En sikker utførelse av slike anlegg er avgjørende for å verne liv, helse, miljø og materielle verdier mot uhell og ulykker, både i forbindelse med nyinstallasjon, drift, endringer, reparasjoner og vedlikehold.

Temaveiledningene må brukes sammen med forskriften og tilhørende veiledning.

Løsninger som avviker fra en temaveiledning vil kunne benyttes, forutsatt at den avvikende løsningen ivaretar sikkerhetsmålsettingen i lov og forskrift. Der temaveiledningene benytter begrepene «må» eller «skal» anses den foreslåtte løsning å være den som fullt ut oppfyller forskriftens krav. Valg av annen løsning skal i slike tilfeller begrunnes og dokumenteres. Der temaveiledningene benytter begrepene «bør» eller «kan» anses den foreslåtte løsning å være en av flere måter å oppfylle forskriftens krav. Valg av annen løsning behøver i slike tilfeller ikke begrunnes.

Temaveiledningene legges til grunn ved bygging av nye anlegg, og ved ombygging og større reparasjoner på eksisterende anlegg. Sikkerhetsnivået til eksisterende anlegg bør forøvrig oppgraderes til samme nivå som for nye anlegg, så langt dette kan gjennomføres innenfor en praktisk og økonomisk forsvarlig ramme. Oppgraderingen kan skje ved tekniske tiltak, andre risikoreducerende tiltak eller ved en kombinasjon av slike.

Temaveiledningene anbefaler enkelte steder bruk av navngitte standarder og normer for å oppfylle forskriftskrav. Velges andre løsninger, må disse være tilsvarende eller bedre og være dokumentert.

Krav til håndtering av farlig stoff, eller krav til utstyr og anlegg som benyttes ved håndteringen, kan ikke stilles med hjemmel i eller kun med henvisning til temaveiledning, men må hjemles direkte i lov eller forskrift. De løsninger som er beskrevet i temaveiledningene, gir et akseptabelt resultat i forhold til regelverket, og bruk av løsningene vil derfor forenkle dokumentasjonen.

For anlegg som er søknadspliktige etter plan- og bygningsloven, og hvor det kreves igangsettingstillatelse fra kommunen og ferdigattest før anlegget kan tas i bruk, er det foran i temaveiledningene gitt informasjon om disse forhold.

For øvrig vises til DSB sin hjemmeside www.dsb.no med oversikt over regelverk og publikasjoner.

OPPBYGGING AV DEN ENKELTE TEMAVEILEDNING

I temaveiledningene er det gitt veiledning til den enkelte paragraf i forskrift om håndtering av farlig stoff. Veiledningenes hovedinndeling stemmer derfor overens med paragrafnumre i forskriften. Paragrafnumre er dessuten angitt i parentes. Det er ikke gitt utfyllende kommentarer til §§ 21-27 i forskriften.

Én temaveiledning kan dekke flere anleggstyper. Temaveiledningen vil da være inndelt i hovedkapitler, ett hovedkapittel for hver anleggstype. Det veiledes deretter mot forskriften, § til §, under det enkelte hovedkapittel.

For enkelte hovedkapitler er det imidlertid ikke funnet hensiktsmessig å veilede § til § mot forskriften, blant annet for å få en bedre faglig oversikt over temaet.

For å begrense antall sider i en temaveiledning som dekker flere anleggstyper, er det noen steder kun gjort henvisning til et annet hovedkapittel i samme temaveiledning for fullstendig tekst. Dette er imidlertid ikke gjennomført alle steder hvor det er sammenfallende tekst, da det anses som viktig at man i stor grad får en helhet ved å lese veiledningsteksten for den enkelte anleggstype sett i forhold til de viktigste paragrafene i forskriften.

For å begrense antall sider i en temaveiledning er det noen steder gjort henvisning til annen/andre temaveiledning(er). Dette er forsøkt begrenset til de tilfeller hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema.

Detaljeringsnivået i temaveiledningene er et bevisst valg fra DSB sin side. Det er mange aktører og brukere av disse temaveiledningene, fra de som skal prosjektere, installere, drifte og vedlikeholde anlegg, og fram til de som skal kontrollere eller føre tilsyn. Bygnings-/objekteiere er også en viktig brukergruppe. Majoriteten av tilbakemeldingene er at detaljeringsnivået i temaveiledningene er tilfredsstillende. Noen aktører mener imidlertid det er for detaljert, mens andre ber om mer detaljerte temaveiledninger.

Definisjoner som er felles for flere hovedkapitler i en temaveiledning fremkommer foran i temaveiledningen.

Tabeller er i stor grad lagt inn sammen med teksten.

Diagrammer, tegninger, skisser, skilter og sjekklister fremkommer som vedlegg bak i temaveiledningene.

OVERSIKT OVER TEMAVEILEDNINGENE

BAKGRUNN

Virkeområdet til forskrift om håndtering av farlig stoff favner vidt. Det ble bestemt at det skulle utarbeides temaveiledninger for store deler av forskriftens virkeområde, bl.a. for å angi preaksepterte løsninger for sikker utførelse av anlegg og utstyr.

Det ble tatt utgangspunkt i forskriftens definisjon av begrepet «**håndtering**», og i store trekk gjort en oppdeling av temaveiledningene i henhold til dette. Forskriftens § 4 definerer håndtering til å være enhver omgang med farlig stoff, det vil si fra tilvirkning til bruk. Dette resulterte i følgende temaer:

- **Tilvirkning og behandling**
- **Oppbevaring**
- **Omtapping**
- **Transport**
- **Bruk**

I tillegg valgte man å omtale temaet:

- **Samtykke**

OVERSIKT

Med bakgrunn i ovenstående, er det utarbeidet følgende Temaveiledninger:

- **Temaveiledning om tilvirkning og behandling av farlig stoff**
- **Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff**
- **Temaveiledning om omtapping av farlig stoff**
- **Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land**
- **Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1**
- **Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 2**
- **Temaveiledning om innhenting av samtykke**

TEMAVEILEDNING OM TILVIRKNING OG BEHANDLING AV FARLIG STOFF

Denne temaveiledningen omfatter følgende anleggstyper:

- **Kap. 1 - Prosessanlegg**
- **Kap. 2 - Biogassanlegg**

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 – PROSESSANLEGG

Omfatter i hovedsak virksomheter med prosessmessig håndtering av brannfarlig stoff, det være seg som hovedprodukt eller biprodukt.

Veiledningens bestemmelser kan benyttes så langt de passer i forbindelse med prosessmessig håndtering av andre farlige stoffer som forskriften regulerer.

Veiledningens bestemmelser kan også benyttes så langt de passer for virksomheter som bruker brannfarlig stoff til produksjon av elektrisk kraft.

Prosessanlegg består ofte av flere typer anleggsenheter. Eksempler på anleggsenheter er:

- Forbruksanlegg, fylleanlegg for gass, drivstoffanlegg, tankanlegg, kjelanlegg, kulde- og varmepumpeanlegg, biogassanlegg, lager og transportrørledning.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff	<ul style="list-style-type: none"> • Tankanlegg - atmosfæriske tanker • Tankanlegg - LPG og LNG • Tankanlegg - klor, svoveldioksid og ammoniakk • Oppbevaring av brannfarlig stoff som stykkgoods
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	Hvor brannfarlig stoff skal benyttes til forbruk (for eksempel forbrenning) inne på prosessanlegget
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 2	Kjelanlegg for damp- og hetvannsystemer
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 – BIOGASSANLEGG

Omfatter komplette stasjonære anlegg for utvinning og behandling av biogass.

Formålet med slike anlegg kan være:

- Avbrenning av biogass
- Distribusjon av biogass (via rørledning, flaskebatterier, tank, innmating på eksisterende naturgassnett mv.)
- Produksjon av strøm (motorer / turbiner / brenselceller)
- Produksjon av varme ved forbrenning av biogassen i kjel (oppvarming av bygninger, fjernvarme og lignende)
- Levering av biogass til kjøretøy (autogasstasjoner)

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff	Oppbevaring av brannfarlig stoff som stykkgoods
Temaveiledning om omtapping av farlig stoff	Krav til autogasstasjoner
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Transport av biogass i rørledning
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Hvor biogassen skal benyttes til forbruksanlegg (for eksempel til oppvarming) inne på området eller eksternt • Krav til kompetanse (anleggstype 1 og 2) ifm. prosjektering, installasjon, drift, vedlikehold og kontroll
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

TEMAVEILEDNING OM OPPBEVARING AV FARLIG STOFF

Denne temaveiledningen omfatter følgende anleggstyper:

- **Kap. 1 - Tankanlegg – atmosfæriske tanker**
- **Kap. 2 - Tankanlegg – LPG og LNG**
- **Kap. 3 - Oppbevaring av brannfarlig stoff i transport- og brukereballasje (stykkgoods)**
- **Kap. 4 - Tankanlegg – klor, svoveldioksid og ammoniakk**

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 – TANKANLEGG – ATMOSFÆRISKE TANKER

Omfatter stasjonære tankanlegg med atmosfæriske tanker i forbindelse med industrivirksomhet, i industri- og næringsparker samt i kystdepoter, og som benyttes for oppbevaring av flytende brannfarlig stoff.

Omfatter oppbevaring over grunn eller i fjell.

LNG-tanker med atmosfæretrykk er omtalt i temaveiledningens kap. 2.

Omfatter også overføringssystemer med tilhørende rørledninger for mottak og levering av de brannfarlige stoffene.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om omtapping av farlig stoff	Krav til drivstoffanlegg
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Synliggjøring av rørledningstrasé i terrenget (markører/skilting)
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 – TANKANLEGG – LPG OG LNG

Omfatter stasjonære tankanlegg med trykkbeholdere for LPG eller LNG, sett i forhold til:

- Produksjons- og/eller distribusjonsanlegg (gasterminaler), hvor mottak og distribusjon av gassen foretas med tankbåt, tankkjøretøy, jernbanetankvogn eller gjennom rørledning.
- Industrianlegg hvor virksomheten bruker noe av gassen til eget formål, mens resten leveres til andre forbrukssteder med tankbåt, tankkjøretøy eller gjennom et rørledningssystem.

Omfatter også:

- Nedkjølte, trykløse LNG-tanker (atmosfæretrykk).
- Overføringssystemer med tilhørende rørledninger for mottak og distribusjon av gass.

Veiledningen kan forøvrig benyttes for tankanlegg med CNG, så langt den passer.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om omtapping av farlig stoff	Krav til drivstoffanlegg
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Rørledninger (supplering)
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 3 – OPPBEVARING AV BRANNFARLIG STOFF I TRANSPORT- OG BRUKEREMBALLASJE (STYKKGODS)

Omfatter oppbevaring av brannfarlig stoff i transport- og brukeremballasje (stykkgods) i forbindelse med industrivirksomhet, engroshandel og detaljhandel. Omfatter oppbevaring både i friluft og i bygning. Brannfarlig stoff i denne sammenheng vil i hovedsak være brannfarlige væsker, brannfarlige gasser og brannfarlige aerosoler.

Bestemmelsene kan også benyttes for andre farlige stoffer så langt det passer, og i forbindelse med generell stykkgodslagring.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> - Oppbevaring eller forbud mot oppbevaring av brannfarlig stoff i boenhet, garasje, bod, båthus, serveringssted, overnattingssted og forsamlingslokale - Sikkerhetsavstander rundt utendørs gasslager
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 4 – TANKANLEGG – KLOR, SVOVELDIOKSID OG AMMONIAKK

Omhandler tankanlegg/holdere for klor, svoveldioksid og ammoniakk, som det ikke har vært naturlig å omtale andre steder i temaveiledningen.

Bestemmelser for tankanlegg for LPG og LNG, som omtalt under temaveiledningens kap. 2, kan også benyttes så langt de passer for tankanlegg/holdere for klor, svoveldioksid og ammoniakk, eventuelt også ved oppbevaring av hydrogen, nitrogen og oksygen. Overordnede krav fremkommer av forskriften.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 2	Ammoniakk i landbruket
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

TEMAVEILEDNING OM OMTAPPING AV FARLIG STOFF

Denne temaveiledningen omfatter følgende anleggstyper:

- **Kap. 1 - Drivstoffanlegg**
- **Kap. 2 - Fyllanlegg for propanflasker**

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 – DRIVSTOFFANLEGG

Omfatter komplette stasjonære drivstoffanlegg med tanker, pumper, rørsystem, fylleutstyr og sikkerhetsutstyr, i forbindelse med:

- Bensinstasjoner (med eller uten autogass)
- Marinaer (stasjonære og flytende)
- Autogasstasjoner (LPG / CNG / Biogass / Hydrogen)

Veiledningens bestemmelser kan forøvrig benyttes så langt de passer for andre stasjonære eller flyttbare drivstoffanlegg i tilknytning til landbruks-, industri- og anleggsvirksomhet.

LNG fyllanlegg for skip, hvor gassen tas fra tankanlegg eller tankkjøretøy, er også omtalt.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff	- Tankanlegg (større anlegg) - Oppbevaring av brannfarlig stoff som stykkgoods, bl.a. i forbindelse med detaljhandel
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Transport av drivstoff i rørledning over lengre avstander
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Nedgravde eller overgrunns oljetanker og gasstanker • Kompetanse ifm. prosjektering, installasjon, drift, vedlikehold og kontroll av drivstoffanlegg for gass (autogass) • Oppbevaring eller forbud mot oppbevaring av brannfarlig stoff i boenhet, garasje, bod, båthus, serveringssted, overnattingssted og forsamlingslokale
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 – FYLLEANLEGG FOR PROPANFLASKER

Omfatter komplette stasjonære anlegg med propantanker som fylles fra tankkjøretøy, pumper, rørsystem, fylleutstyr og sikkerhetsutstyr, for fylling av propanflasker.

Omfatter både sentralanlegg og forbrukerrettede anlegg.

Slike fylleanlegg vil i noen tilfeller også være tilrettelagt for fylling av propan på propandrevne kjøretøy.

Veiledningens bestemmelser kan forøvrig benyttes så langt de passer for fylleanlegg for industrigassflasker.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff	<ul style="list-style-type: none"> • Tankanlegg (større anlegg) • Oppbevaring av propanflasker ute eller i bygning
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Transport av gass i rørledning over lengre avstander
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Nedgravde eller overgrunns gasstanker • Kompetanse ifm. prosjektering, installasjon, drift, vedlikehold og kontroll av fylleanlegg for propanflasker • Oppbevaring eller forbud mot oppbevaring av brannfarlig stoff i boenhet, garasje, bod, båthus, serveringssted, overnattingssted og forsamlingslokale
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

TEMAVEILEDNING OM TRANSPORT OG DISTRIBUTJON AV PETROLEUM I RØRLEDNING OVER LAND

VIRKEOMRÅDE

Omfatter rørledninger med tilhørende sikringssystemer, måle- og trykkreduksjonsstasjoner, ventiler, sluser og annet utstyr, beregnet for transport og distribusjon (distribusjonsnett) av petroleum over land.

«Rørledningssystem» er benyttet som fellesbegrep i temaveiledningen.

Slike rørledningssystem innbefatter stengeventilen ved avsenderanlegget og fram til stengeventilen ved et mottakeranlegg. Slikt mottakeranlegg kan være et industrianlegg, eller et forbruksanlegg i en virksomhet eller hos en forbruker.

Veiledningens bestemmelser gjelder så langt de passer også for rørledningssystem inne på avgrensede industri- og boligområder.

DSB avgjør om temaveiledningen kan benyttes for andre farlige stoffer enn petroleum.

Med petroleum menes fluider av hydrokarboner som finnes i naturlig tilstand i undergrunnen, samt fluider som fremstilles ved raffinering eller fraksjonering av slike hydrokarboner. Med fluider menes gasser, væsker og damper i ren tilstand, og blandinger av slike. Et fluid kan inneholde oppslemming av fast stoff.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	Tillatte mengder av brannfarlig gass og brannfarlig væske i bygning
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

TEMAVEILEDNING OM BRUK AV FARLIG STOFF – DEL 1

- **Temaveiledningen omhandler forbruksanlegg for flytende og gassformig brensel.**

VIRKEOMRÅDE

Omfatter komplette forbruksanlegg med stasjonære lagertanker som fylles fra bil eller skip, inklusiv gassflaskebatterier, og som forsyner brannfarlig stoff til et forbrukssted i en virksomhet eller hos en privatperson (forbruker) via et fast rørsystem, inklusiv forbrenningsenhet og røykavtrekk.

Omfatter også anlegg hvor det brannfarlige stoffet tas fra et rørledningsnett (distribusjonsnett).

Eksempler er industrigassanlegg, boligassanlegg, storkjøkkenanlegg og fyringsanlegg.

Mindre installasjoner i boliger er omtalt.

Kravene gjelder også for midlertidige anlegg.

Eksempler på brannfarlig stoff er fyringsolje, diesel, fyringsparafin, propan og naturgass.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om oppbevaring av farlig stoff	Minsteavstander for større atmosfæriske overgrunntanker (tankanlegg)
Temaveiledning om omtapping av farlig stoff	Systematisk tilstandskontroll av nedgravde tanker med brannfarlig væske kategori 1 og kategori 2
Temaveiledning om transport og distribusjon av petroleum i rørledning over land	Transport av gass i rørledning over lengre avstander
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 2	Kjelanlegg for damp- og hetvannsystemer
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

TEMAVEILEDNING OM BRUK AV FARLIG STOFF – DEL 2

Denne temaveiledningen omfatter følgende anleggstyper:

- **Kap. 1 - Kulde- og varmepumpeanlegg**
- **Kap. 2 - Kjelanlegg for damp- og hetvannsystemer**
- **Kap. 3 - Trykkluftanlegg**
- **Kap. 4 - Diverse forbruksanlegg**

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 1 – KULDE- OG VARMEPUMPEANLEGG

Omfatter kulde- og varmepumpesystem som utgjør en komplett enhet med beholdere, kompressor, rørsystem, varmevekslere, sikkerhetsutstyr og annet trykkpåkjent utstyr.

Inkluderer også varmesentraler for fjernvarme, hvor slikt utstyr inngår.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tillatte mengder av brannfarlig gass og brannfarlig væske i bygning • Prosjektering av gassanlegg • Håndtering av propan i forbindelse med utførelse og plassering av gasstanker, brenselledninger, brennere og tilhørende utstyr • Krav til trykkavlastningsflater ved bruk av propan som kuldemedium
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 2 – KJELANLEGG FOR DAMP- OG HETVANNSYSTEMER

Omfatter:

- Kjeler som består av minst én trykkpåkjent komponent, oppvarmet ved fyring eller på annen måte, som kan bli utsatt for overoppheting (herunder også elementkjeler og elektrodekjeler), og som er beregnet for produksjon av damp eller hetvann med temperatur over 110 °C. Jfr. §§ 11, 14 og 15 i forskrift om trykkpåkjent utstyr.
- Beholdere og rørsystemer for damp og hetvann.
- Kjeler med manuell fyring med fast brensel, hvor temperaturen også kan være under 110 °C, jfr. § 17 i forskrift om trykkpåkjent utstyr.
- Fjernvarmeanlegg, inkludert fjernvarmeledninger.

Utstyr for nukleært bruk som er trykksatt, og som kan føre til radioaktivt utslipp dersom utstyret svikter, skal følge kravene i forskrift om håndtering av farlig stoff og denne temaveiledningen. Trykkbeholdere og rørsystemer som kan føre til radioaktivt utslipp skal tilfredsstillere kravene i forskrift om trykkpåkjent utstyr for gruppe 1 – farlige fluider.

Hetoljeanlegg omfattes, i tillegg til forskrift om håndtering av farlig stoff, også av forskrift om trykkpåkjent utstyr, men er for øvrig ikke omtalt i denne temaveiledningen.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tillatte mengder av brannfarlig gass og brannfarlig væske i bygning • Prosjektering av gassanlegg • Krav til utførelse og plassering av oljetanker, gasstanker, brenselledninger, brennere og tilhørende utstyr
Temaveiledning om innhenting av samtykke	Ved krav om samtykke fra DSB og eventuelt konsekvensutredning

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 3 – TRYKKLUFTANLEGG

Omfatter alle typer trykkluftanlegg som utgjør en komplett enhet med trykkluftbeholdere, kompressor, rørsystem, sikkerhetsutstyr og annet trykkpåkjent utstyr.

Gjelder både nye og eksisterende anlegg.

For konstruksjon og produksjon av trykkluftbeholdere og trykkluftanlegg (enheter) vises for øvrig til forskrift om trykkpåkjent utstyr (direktiv 97/23 - PED) og forskrift om enkle trykkluftbeholdere (direktiv 2009/105 - SPVD) og deres virkeområder.

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

På områder hvor en annen temaveiledning har omfattende/utdypende beskrivelse av et tema, er det kun gjort henvisninger i stedet for å gjengi teksten i sin helhet.

Det er gjort henvisning til:	Tema
Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1	<ul style="list-style-type: none"> • Tillatte mengder av brannfarlig gass og brannfarlig væske i bygning • Prosjektering av gassanlegg

VIRKEOMRÅDE FOR KAP. 4 – DIVERSE FORBRUKSANLEGG

Omhandler syv ulike typer forbruksanlegg for farlig stoff:

- **Ammoniakk i landbruket (halmluting)**
- **LPG-drevne ismaskiner**
- **Laboratorier**
- **Lakkeringskabiner og lakkblanderom**
- **LPG-fyrte asfaltvarmere**
- **Oksygen til hjemmebehandling av lungepasienter**
- **Sentralgassanlegg for industrigasser**

HENVISNING TIL ANDRE TEMAVEILEDNINGER

Når det gjelder LPG-drevne ismaskiner, Laboratorier, LPG-fyrte asfaltvarmere og Sentralgassanlegg for industrigasser, så er det en rekke steder gjort henvisning til Temaveiledning om bruk av farlig stoff – Del 1, for utfyllende beskrivelse.

TEMAVEILEDNING OM INNHENTING AV SAMTYKKE

Formålet med temaveiledningen er å gi retningslinjer for søknad om innhenting av samtykke etter forskrift om håndtering av farlig stoff § 17, samt å angi krav til opplysninger og dokumentasjon i forbindelse med søknadene. Behandling av søknader og utstedelse av samtykke er også omtalt.

Kravet om innhenting av samtykke fra DSB er etablert for å sikre at hensynet til tredjeperson er tilfredsstillende ivaretatt og at ikke uønskede hendelser fører til konsekvenser av stor betydning for samfunnet. I dette inngår også å verne liv, helse og materielle verdier mot uhell og ulykker med farlig stoff i de virksomhetene som er omfattet av krav om samtykke.

VIRKEOMRÅDE

Krav om innhenting av samtykke gjelder for følgende typer anlegg og aktiviteter:

- **Virksomhet som er å regne som storulykkevirksomhet etter forskrift om tiltak for å forebygge og begrense konsekvensene av storulykker i virksomheter der farlige kjemikalier forekommer (storulykkeforskriften)**
Gjelder landbaserte storulykkevirksomheter som håndterer brannfarlig, reaksjonsfarlig eller trykksatt stoff i mengder som ligger over meldegrensen etter § 12 i forskrift om håndtering av farlig stoff. Omfatter prosessanlegg eller anlegg som kun oppbevarer farlig stoff, eller en kombinasjon av dette.

Gjelder ikke for landbaserte virksomheter som er underlagt petroleumstilsynets regelverk.

- **Virksomhet som omlaster farlig stoff fra skip til skip**
Gjelder når omlastingen foretas innenfor norsk territorialgrense (12 nm).

Bunkring av skip er ikke omfattet av kravet om samtykke. Skip som loss/laster til/fra et tankanlegg vil være omfattet av et eventuelt samtykke for tankanlegget.

- **Virksomhet som transporterer farlig stoff i rørledning med driftstrykk høyere enn 16 bar**
Gjelder rørledninger over lengre strekninger, for transport og distribusjon av farlig stoff.

Rørsystem som befinner seg inne på et industriområde, og for eksempel er del av prosessanlegg eller tankanlegg, trenger ikke eget samtykke, men vil inngå som del av anleggets eventuelle samtykke.

- **I særskilt tilfelle** kan DSB treffe vedtak om at også annen virksomhet vil kunne omfattes av krav om samtykke dersom virksomhetens aktivitet, plassering, utforming og/eller håndtering av farlig stoff tilsier det, og hvor omgivelsene er slik at uhell kan få store konsekvenser. Virksomhet som gjennom risikovurdering kommer fram til at hendelser kan føre til store konsekvenser, skal kontakte DSB for avklaring om samtykke er nødvendig.

Hvis det på et senere tidspunkt foretas vesentlige endringer av sikkerhetsmessig betydning på anlegg eller i aktiviteter som nevnt over, skal det søkes om nytt samtykke for endringene. Jf. temaveiledningen for utfyllende kommentarer.

Rambergveien 9
3115 Tønsberg

Tlf: 33 41 25 00
Faks: 33 31 06 60

postmottak@dsb.no
www.dsb.no